

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciskanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4.50, mesečna K 1.50; za Nemčijo celoletno K 21.60; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 30.—.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petstotnica 20 vin., pogojen prostor 25 vin., poslana in razglaš 30 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Posamezne številke po 6 vin.

Štev. 179.

V Ljubljani, v sredo dne 10. januarja 1912.

Leto II.

Deželne finance.

Kranjski deželni odbor poje glede na deželne finance enako pesem kakor skoraj vsi njegovi tovariši v Avstriji. Dohodki ne zadostujejo, mizerija je velikanska. Proračunski deficit raste od leta do leta; tudi v proračunu, o katerem bo moral deželni zbor sklepati v sedanjem zasedanju, se je napram lanskemu budžetu povečal.

Dežele pravijo, da ne vedo več odkod jemati novih dohodkov. Naklad se ne upajo povečati, ker se boje zamere pri volilcih, pa zahtevajo pomoči od države, ki pa denarja za te podpore tudi ne more dobiti drugod kakor pri ljudstvu, kateremu je vseeno, če ga molzejo po eni ali drugi metodi. Doslej ni prišla država in niso prišle dežele do socialnega spoznanja, ki zahteva, da naj se jemljejo sredstva za javne potrebe tam, kjer jih je dovolj. Indirektni davčni sistem, ki je krivičen in ki se tudi ob najboljši volji ne bi dal pravično urediti, je poleg carin še vedno podlaga vsega finančnega gospodarstva. Zato je ureditev finančnih razmer tudi ne glede na socialno pravičnost tako težavna. Zakaj bogati viri bi se dali le tam odpreti, kjer je bogastvo. Nalaganje bremen na široke mase se obnaša le na gotove meje. Iz revščine se ne more izprežati toliko kolikor bi se hotelo iztisniti; in kadar pritiska davčni vijak premočno, takrat se udomači prikazen, ki jo tudi pri nas opazujemo: Beg iz dežele pride na dnevni red, ljudje zapuščajo kraj, ki jim jemlje vse, ničesar pa ne daje.

Toda na uravnavo financ v tem smislu, da bi se postavile na socialno pravično podlago, da bi se olajšalo življenje nižjih slojev, pa primerno obdala velika premoženja, velike posesti in veliki dohodki, še ni misliti tako kmalu, kakor bi bilo treba. Taki reformi se upirajo vsi posestni sloji, po nevednosti tudi tisti, ki bi imeli dobiček od nje.

Razen te temeljne napake so pa v javnem finančnem gospodarstvu še druge, ki delajo v malenkostnih in omejenih razmerah državne in deželne — in tudi občinske ekonomije še več škode nego bi je napravile, če ne bi bilo večne stiske.

V nižjeavstrijskem deželnem zboru se že dlje časa bavijo z vprašanjem, ki je tudi za naše razmere zelo važno in aktualno. Gre namreč za izdatnejšo kontrolo deželnega gospodarstva. Na Nižnjem Avstrijskem kakor tudi v dunajski občini so doživeli zadnja leta nekoliko zelo neprijetnih presenečenj na tem polju. Vladajoča krščanska socialna stranka se je vedno upirala strožji kontroli in njeni poštenjaki so bili silno užaljeni, če se je o tem izrekla kakšna beseda. Zahtevali so več zaupanja in niso hoteli ničesar slišati o tem, da je največ zaupanja tam, kjer je največ gotovosti. Ali ogromna prekoračenja dovoljenih svot za razne deželne izdatke, pa prezanimive demonstracije, ki jih je izvajal glasoviti bog Pobasaj, so končno strle ta odpor. V dunajskem deželnem zboru se zdaj zelo resno bavijo z vprašanjem, kako doseči večjo, zanesljivo kontrolo, ki bi onemogočala dosedanjim pogubnim sistem.

V finančnem odseku je načrt, po katerem bi se imela izdelati nova instrukcija za deželno knjigovodstvo. Tudi knjigovodstvo vseh posebnih uprav, deželne hipotekarne banke, deželni zavarovalnici, deželni železnice, deželne elektrarne itd., bi bila podvrženo tej kontroli. Vodja tega novega kontrolnega organa, ravna-

telj knjigovodstva pa bi dobil samostojen položaj in bi stal direktno pod kompetenco deželnega zbora, zato da bi lahko uspešno nastopal tudi proti tendencam deželnega odbora, če bi se imele z njimi prekoračiti meje dovoljenih kreditov ali pa če bi se ne vjemale s sklepi deželnega zbora.

Vrhutega pa se je v občinskem in ustavnem odseku sprožila misel, da se ustanovi poseben finančni kontrolni odsek, ki bi pač ne uplival na upravno delovanje deželnega odbora, vendar pa kontroliral finančno gospodarstvo deželne uprave in do katerega bi se tudi deželno knjigovodstvo lahko obračalo.

Četudi se tem načrtom ne more priznati absolutna idealnost, so vendar že zaradi tega zelo zanimivi, ker kažejo splošno željo po boljši in izdatnejši kontroli, ki naj bi imela tudi toliko moči, da bi lahko preprečila škodljive korake še preden so storjeni.

Tega vprašanja bi se bilo lotiti tudi na Kranjskem; tukaj še prav posebno. Kjer je premalo denarja, je največja nevarnost, da se prikrajšajo oni, do katerih imajo merodajni činitelji najmanj simpatij. In o kranjskem deželnem odboru je vse prepričano, da je strankarski skozinsko. Dežela ima velike načrte. Ustanavlja se deželna banka, namerava se velika električna centrala, gospodarstvo se ima močno razširiti. Tembolj je potrebno, da se razširi tudi kontrola.

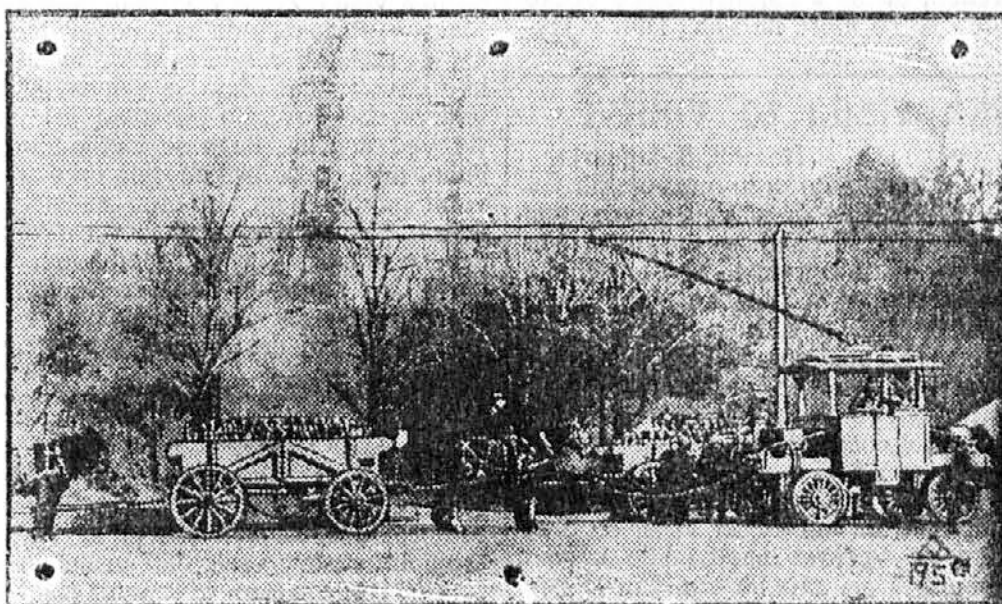
Deželni zbor nima sedaj nobene kontrole. Snide se tako poredkoma in vselej na tako kratek čas, da je vsako temeljito delo izključeno. Dnevni red se rešuje mehanično in ker nimajo poslanci vpogleda v gospodarstvo, je to delo nezanesljivo. Večina sklepa iz zaupanja do svojih voditeljev, ne pa po svojem znanju in prepiranju.

Te razmere so nezdružive in bi se odločno morale popraviti. Tudi država je izdelala nekakšen načrt za kontrolo deželnih financ, ki pa bo gotovo naletel na odpor, zlasti tam, kjer igrajo državopravni momenti veliko vlogo. In če se zdi deželam njih avtonomija kaj vredna, tedaj imajo same dolžnost napraviti red v teh razmerah. Vladajoča stranka pa bi morala v svojem lastnem interesu pospeševati tako akcijo, če noče, da se bo nezaupanje množilo in povečevalo od dne do dne. Kajti kjer so skrivnosti, tam je nezaupanje neizogibno.

Aehrenthal.

Kakor kaže so, Aehrenthalovi dnevi resnično šteti. Zameril se je v visokih krogih, izgubil je vplivne prijatelje in osamljen je. Nobena roka se več ne gane, da bi ga podprla, celo na Ogrskem, kjer so mu ob otvoritvi delegacij izkazovali simpatije, v tem ko so sprejeli vojnega ministra naravnost sovražno, se krči število njegovih prijateljev.

Grof Aehrenthal se je sam spravil v zagato. Z aneksijo Bosne in Hercegovine je zbudil v militarističnih krogih in v onih, ki se opirajo na militaristične, mnenje, da je jako »aktiven« diplomata. Izgledal je kakor začetnik avstrijskega imperializma. Ko so nastale homatije s Srbijo in je zarožljaj s sabljjo, jim je bil silno simpatičen. Še zdaj je v Avstriji dosti ljudi, ki le obžalujejo, da ni prišlo takrat res do vojne; sanjali so že o aneksiji Srbije in še danes jih boli, da se sanje niso uresničile. Ko so prišle intrige z veleizdajniškim in

Prva tovarna dovlačnica v Alton.

Friedjungovim procesom ter diplomatične mahinacije v Beogradu na dan, niso ta razkritja Aehrenthalu nič škodovala v onih krogih. To so jim bili le dokazi Aehrenthalove spretnosti. Le še bolj so jim potrjevale, da je mož poln »initiative«. Pričakovali so od njega še velike reči.

In zdaj jih je razočaral.

Gledali so v Albanijo. Upali so, da zarožlja s sabljo tudi proti Italiji. Imel je tako lepo priliko. Ko je italijanski admiral barko vozil po jadranskem morju, bi bil Aehrenthal lahko zagrmel, da bi se bili oblaki dvignili od neba; pa ni zagrmel. Dalo bi se bilo tudi v Albaniji kaj zintrigirati. Pa tudi tega ni bilo. Upri se je celo temu, da bi se zgradilo prveč trdnjav ob italijanski meji in se pametno je povedal, da bi bilo to bolj provokatorično kakor potrebno.

Takega ministra za zunanost ne morejo potrebovati. In da jih je preslepil, mu ne morejo odpustiti. Če ne bi bil nikdar kazal »energijske«, če ne bi bil nikdar anektiral, če ne bi bil nikoli žugal Srbiji, tedaj bi bilo že prav. Razšli bi se bili v božjem imenu in v miru božjem. Poiskali bi bili drugega brez jeze. Ali tako jih je speljal na led in brca je neizogibna. Pomagal je celo Konrada spraviti z gromovniškega stola — mera je polna.

Zdaj gre le še zato, kdaj da gre. Zakaj treba je tudi vpoštevati, kakšen vtisk napravi demisijski v tujini. Po svetu že odpovedujejo Avstriji kredit; torej je treba previdnosti. Aehrenthal dobi nekaj odloga. Mislijo, da pojde začetkom poletja. Na Ogrskem menijo, da postate takrat tudi Khuen Hedervaryjeva kriza akutna, pabi se opravilo oboje obenem.

Preroki že napovedujejo, da pride na Aehrenthalovo mesto Madjar. Kdo ve? Morda celo Khuen Hedervary?

Gališki deželni zbor.

Krakov, 8. januarja.

Med onimi številnimi deželnimi zbori v Avstriji, ki ne morejo delati, je tudi gališki. Za četrtke je sklican naš deželni parlament v Lvov, ali nihče mu ne prisoja življenja in največji optimisti se ne drznejo upati več, kakor da sklene proračunski provizorji za šest mesecev. Ali morda je tudi ta nada prebujna. Mogoče je,

da ne reši deželni zbor niti ene točke, zakaj Rusini so silno razburjeni in žugajo z obstrukcijo, katere se tudi gotovo poslužijo.

Kakor je znano, gre za volilno reformo. Med poljskimi strankami, izvzemši socialne demokrate, se je dosegel sporazum. Načrt ki ga predlagajo Poljaki v soglasju z vlado, je reakcionaren. Kurije ostanejo, prikrpati se ima splošna kurija; politična matematika poljskih meščanskih strank pa je izmislila kakor že leta 1906, za državnozbornski volilni red tako šablon, da morajo biti socialni demokrati in Rusini za vsako ceno ogoljufani. Socialisti seveda niso za reformo, ki bi imela le vladajočim strankam utrditi krivično posest, delavstvo pa potolažiti z drobtinami. Pa tudi med Rusini je naletel spekulativni načrt na mnovo večji odpor nego so mislili pri namestništvu.

Na Dunaju so bile poljsko-rusinske konference s posredovanjem vlade. Uspeha niso imele nobene. Poljaki so bili nenopustljivi. Koncesije, ki so jih ponujali Rusinom, so bile le pesek v oči. Vse rusinske zahteve so pa označevali za prenapete. Z razpravo o volilni reformi je bila na teh konferencah združena »narodna sprava«. Za tako splošno spravno pogajanje pa ni bilo nobene priprave in konference so morale ostati brez uspeha. Tako meni nič tebi nič se ne poravnavajo narodi, ki so bili tako dolgo med seboj v boju kakor Rusini in Poljaki in med katerimi je kljub skupnemu življenju toliko vzajemnega nerazumevanja kolikor med temi.

Vlada ve, da ne pojde. Zato je izdelala pretkan načrt, ki bi bil z njenega stališča prav imeniten, le če bi bilo garancije, da se obnese. Ali v njenem računu je napaka. Sedanji deželni zbor hoče razpustiti in razpisati nove volitve. To naj bi bile prave gališke volitve. S tem, da bi dobila za se ugodno večino, ne bi bila zadovoljna. Iz novega deželnega zbora bi morala biti opozicija popolnoma izključena, zato da bi bila vsaka obstrukcija nemogoča.

Okrajni glavarji so pri galiških volitvah vedno važne osebe. Najmanje polovico uspeha imajo vladajoče stranke pripisati njim. Pri nameravanih novih volitvah bi pa morali prekositi še sami sebe. Pri namestništvu so prepričani, da je tudi to mogoče. Kdo ve?

V kombinaciji pa imajo še nekaj drugega. Ustanovila se je med Rusini krščansko socialna

EMILE ZOLA:

Rim.

(Dolge).

Potem je Pierre pokazal, kako so ob koncu srednjega veka, v dobi njegove vsemočnosti, zažugale papežu največje nevarnosti. Renesansa z razkošjem in s svojo pravno izpričenostjo, s svojo prekipenjačo življenjsko silo, ki je prodrila iz večne, dolgo dolgo zaničevane in kakor na smrt obležale narave, ga je malone potegnila s seboj. Še bolj grozeče je bilo prebujenje ljudstva, velikega mutca, čigar jezik se je hotel osvoboditi. Refrmacija je izbruhnila kakor protest razuma in pravičnosti; kakor opomin nerazumljenih evangelijskih resnic. Da se reši Rim in da ne izgine popolnoma, je bilo treba surove inkvizicijske obrambe, počasnega, trdovratnega dela tridentinskega koncila, ki je okrepčalo dogmo in utrdilo svetovno moč. Takrat je stopilo papeštvo v dva stoletja miru in je ostalo v senci; kajti krepke, absolutne monarhije, ki so si Evropo razdelile, so ga lahko pogrešale. Nič več niso trepetale pred njegovim tedaj že neškodljivim prokletstvom in priznavale so papeže le še za ceremonijske mojstre, katerim so bile izročene gotove ritualnosti. Med lastniki ljudstva se je bilo premaknilo ravnotežje; kralji so pač ohranili božje ljudstvo, ali papež se je moral omejit, da je enkrat za vselej registriral to darilo; v vladanem držav se ni smel ob nobeni priliki več vmešavati. Nikdar ni bil Rim bolj oddaljen od uresničanja svojih starodavnih sanj o svetovni vladi. In ko je potem izbruhnila francoska revolucija, je bilo misliti, da ubije razglasitev človečanskih pravic papeštvo, varuha božanskega prava, ki mu ga je bil Bog podelil nad narodi. Kakšen strah je bil tedaj zares v Vatikanu, kakšen srd, kako obupno se je branil ideje svobode, te nove vere oproščenega razuma, tega človeštva, ki je zopet postalo samo svoj gospodar! Bila je navidezna rešitev

dolgega boja, ki sta ga vodila cesar in papež za posedovanje ljudstva. Cesar je izginil, in ljudstvo, ki ga je poslej lahko odstavljalo, se je hotelo izmuzniti tudi papežu. Bila je nepričakovana rešitev in bilo je, kakor da se mora razrušiti vse starodavno ogrodje katoličanstva.

S tem je Pierre končal prvi del svoje knjige. Zaključil je, upozarjajoč vpricho sedanjega katoličanstva, v katerem se izraža triumf bogatih in mogočnih, na prvotno krščinstvo. Jezus je bil prišel, da razdene rimsko družbo v imenu siromašnih in preprostih. Ali ni katoliški Rim po stoletih nanovo zgradil to družbo s svodenarino in ošabno politiko? Kakšna žalostna ironija, če se po osem najstih stoletjih evangelija lahko konstatira, da je svet vsled špekulacije, trhljih bank, finančnih polomov, vsled strašne krivičnosti, da se valja nekoliko ljudi lahko v bogastvu, v tem ko umira na tisoče njihovih bratov od lakote, zopet pred propadom! Vse reševalno delo bi se moralo pričeti prav od začetka. Pierre je izrekel te strašne reči z blagimi, nad vse usmiljenimi, tako nadežnimi besedami, da so izgubile svojo revolucionarno nevarnost. Sicer pa nikjer ni napadal dogme. Njegova knjiga v sentimentalni obliki od ljubezni do bližnjega prepojena pesnitve ni bila nič drugega kakor apostolski klic.

Potem je prišel drugi del: Sedanjost, študija obstoječega katoliške družbe. Tukaj je Pierre načrtal v strašni sliki bedo revežev, bedo velikega mesta. Poznal jo je; njegovo srce je krjavelo od nje, kajti dotaknil se je bil njenih zastrupljenih ran. Krivičnost se ne da več prenašati, dobrodelstvo je brezmočno, trpljenje tako veliko, da je umrlo v srcu ljudstva vsako upanje. Ali ni monstrozna igra, ki jo je krščanstvo kazalo svetu, pomagala ubiti vero med ljudstvom? Njegove grozote so ga pokvarile, napolnile s sovraštvom in s hrepenenjem po maščevanju. Takoj po tej sliki preperela, razpajoče družbe je Pierre zopet pričel z zgodovi-

no francoske revolucije. Ideja svobode je vlila človeštvu neskončno upanje. Ko je prišlo meščanstvo, velika liberalna stranka, do moči, se je namenilo, da osreči ves svet. Ali izkušnja stoletja kaže, da ni podarila svoboda razdedovanim nič več sreče. Na političnem polju se širi razočaranje. Gotovo je na vsak način: Če tudi pravi tretji stan, odkar je prišel do gospodarstva, daj e zadovoljen — četrti stan, delavstvo, trpi še vedno in zahteva še vedno svojo pravico. Rekli so delavcem, da so svobodni, vsilili so jim politično enakost; ali to so le varljivi darovi, zakaj slejkoprej imajo le svobodo, da lahko umirajo od lakote. Odtod izvirajo vse socialistične zahteve; odslej nastopa strašni problem dela in kapitala, čigar rešitev grozi sedanjim družbi z uničenjem. Ko je suženjstvo izginilo iz starega sveta in se umaknilo mezdi, je bila revolucija velika. In gotovo je bilo krščanstvo izmed najmočnejših činiteljev, ki so razdejali suženjstvo. Danes gre za to, da se nadomesti mezda z nečem drugim, morda z delavcem delavca od dobička. Zakaj ne bi krščanstvo poizkusilo te nove akcije? To usodepolno, bližajoče se dviganje demokracije je nova faza človeške zgodovine; jutrnja družba se že poraja. Rim ne more ostati brezbrizen vpricho tega; papeštvo se mora v tem sporu postaviti na eno stran, če noče kakor nerabno kolesje izginiti s sveta.

S tem je dokazana upravičenost katoliškega socializma. Če se pripravijo socialistične sekte na vseh straneh s svojim reševanjem za srečo ljudstva, mora cerkev nastopiti s svojim načinom. Tukaj pa se prikazuje novi Rim; tukaj se dviguje razvoj v neskončnem upanju do krasne pomladi. Dognano je, da nima katoliška cerkev načeloma nič zoper demokracijo. Treba je le, da se vrne k svoji evangelijski tradiciji, pa lahko zopet postane cerkev siromašnih in preprostih in ustanovi vesoljno krščansko občino. Njeno bistvo je demokracično. Če se je postavila

ko je nastalo iz krščanstva katoličanstvo, na stran bogatih in mogočnih, je žrtvujoče svojo prvo pravo čistost, služalo le potrebo samoobrambe. Če bi toraj zapustila na pogin obsojene gospodujoče razrede, da se vrne k ljudstvu nesrečnih, bi se enostavno zopet približala Kristusu; pomladila bi se in se očitela političnih kompromisov, katerim se je morala vdati. V vsaki dobi se je znala cerkev uklanjati razmeram, ne da bi se količkej odrekla svoji neomejenosti; svojo samovlado ohranjaje; le to trpi, česar ne more preprečiti, pa potrpežljivo čaka — tudi če ima trajati stoletja — na uro, ko postane zopet vladarica sveta. Ali mi, da ima ta ura biti sedaj, v bližajoči se krizi? Iznova se bojujejo vse sile za posest ljudstva. Odkar sta napravili svoboda in izobrazba iz njega moč, bitje, ki z zavestjo in voljo zahteva, ga hočejo imeti vse vlade; potom ljudstva in če je treba z ljudstvom hočejo vladati. Socializem je bodočnost, novo vladno orđe. In vse špekulira s socializmom: Na svojih tronih se gugajoči kralji, meščanski poglavarji nemirnih republik, častihlepni voditelji strank, ki sanjajo o moči. Vsi složni v tem, da je kapitalistična država povratek v poganski svet, k trgovini s sužnji; vsi govore o tem, da se mora streti ostudni železni zakon, ki izpreminja delo v blago, podlegajoče ponudbi in tržni potrebi, ki računa mezdo natančno po tem, kar potrebuje delavec neobhodno za svoje življenje, da ne umre od lakote. Toda zlo narašča, delavce trpinči beda in obup, v tem ko se preko njihovih glav nadaljujejo diskusije, križajo sistemi in se dobra volja izčrpa v poizkusi varljivih zdravil. To je cepetanje na eni točki, to je blazna osuplost, ki na staja navadno pred bližnjimi, velikimi katastrofami. In z ostalimi vred stopa katoliški socializem enako ognjevit kakor revolucionarni na plan in hoče zmagati.

je, če sploh kdaj doraste. Ali pri namestitvi stranka. To je šele otrok in veliko vprašanje mislijo, da pojde, zlasti če ji nekoliko pomagajo od vladne strani. Zato bi bilo treba nekaj časa in denarja. Če bi tudi ta stranka stopila v boj, bi vlada že vedela, katere kandidate ima podpirati, katerih pa ne. In svojemu vplivu zaupa vlada na Galickem še vedno največ.

Vendar se nam zdi, da dela vlada račun brz krčmarja. Njena moč je velika, ali tistih časov, ko ni mogel biti nihče izvoljen brez njene volje, ni več. V mnogih okrajih bo zmogla njena sila; v mnogih pa tudi ne. Takih volitev kakršna je bila državnozborna v Drohojczu, pa ne sme več riskirati. Tudi namestnik Bobrzniski mora vedeti, da se z bajoneti lahko veliko stori, le sedeti se ne more na njih. Tudi v Galiciji ne.

Nemška vlada in volitve.

Berolin, 8. januarja.

Se štiri dni imamo do državnozbornih volitev. Čimbolj se bliža dan glavnega boja, tem več je prerokovanj. Ali pusta so in jalova. Večinoma služijo itak le agitaciji. Vsaka stranka bi rada prepričala volilce, da bo po volitvah ona najmočnejša in da je zato najbolje, če dajo njej svoje glasove. Tuptam zaleže ta metoda; posameznik se vjame v lepo mrežo. Ali na podlagi teh strankarskih prerokovanj postaviti kakšno resno prognozo, bi bilo nespametno.

Splošno se pač sodi s precej veliko opravičenostjo, da bodo imeli konservativci izgube in da bo tudi centrum kaj utrpel. Sicer so liberalne stranke že večkrat napovedale popoln polom centruma in pri zadnjih volitvah je Bülow sam vodil boj proti socialni demokraciji na eni in proti centrumu na drugi strani, pa se je doslej še vedno izkazovala neopravičenost liberalnega optimizma. Toda odkar se je Bethmann-Hollweg oprl ob črnomodri blok klerikalcev in konservativcev, ki so mu pomagali naložiti velikanske davčne butare na pleča širokih slojev in odkar postaja očitno, kako je centrum prišel pod komando Rima, so se razmere resnično izpremenile. Konservativni junjerji in centurmski katoličani so sami prepričani, da ne pojde zanje gladko pri teh volitvah. Nekoliko izgub bodo gotovo doživeli na obeh straneh.

Preveč riskantno pa je vsekakor nastavljanje že sedaj določene številke. Liberalci računajo, da bodo konservativci izgubili do 25, centrum pa 12 do 15 mandatov. S tem računom bo že boljše počakati do volitev. Gotovo bi bil jako velik napredek, če bi te najbolj reakcionarne stranke dohitel močan poraz. Ali ne sme se pozabiti, da razpolagajo v volilni agitaciji s sredstvi, ki se še vedno obnašajo. Stroški, ki jih imajo v volilni dobi, se jim že naplačajo, če pridejo v parlament. In tudi to je treba upoštevati, da imajo mase svojih volilcev v tistih krajih, kjer je med ljudstvom še največ nevednosti in nezavesti.

Največ zanimanja pa je povsod za vprašanje, kako se bo godilo socialni demokraciji. Mi smo mirni. Stranka stoji slejkoprej na stališču, da mandati niso vse. Zato tudi ni sklenila kompromisov, ki so se ji ponujali od vseh strani, da bi ji bili nedvomno prinesli nekoliko takozvanih pozitivnih uspehov. Moč stranke mora biti utrjena med ljudstvom. Tako silni organizaciji, kakršna je nemška socialna demokracija, ni treba na umeten način popravljati svoj položaj.

Volilni red je pač za našo stranko krivičen. Seveda ima splošno in enako volilno pravico. Ali enakost je že davno le na papirju. Zakaj od tistega časa, ko je bil vpeljan sedanji volilni red, so se volilni okraji silno izpremenili in zlasti industrijski okraji, v katerih ima socialna demokracija prave vojske, so narasli tako, da izda en socialistični okraj za tri, štiri, pet okrajev, v katerih zmajujejo liberalni, klerikalni ali konservativni kandidati. Zato ni število glasov, ki jih dobiva naša stranka, v nobenem pravem razmerju s številom naših mandatov. Po številu svojih volilcev bi morali biti relativno najmočnejša stranka v državnem zboru.

Tudi sedaj je gotovo, da ne bomo dobili toliko poslancev, kolikor bi nam jih slo, če bi bili volilni okraji enaki. Tega dejstva pa ne kaže popravljati s kompromisi. Krivičnost mora biti očitna, da se more voditi boj proti

njej. In socialna demokracija je namenjena nastopiti odločen boj proti neenakosti, ki je postala že vnebovpijoča. Čisto prav pa je, če pritrpi tudi kakšna druga stranka vsled tega nekoliko škode, da bo vsaj občutila potrebo odstranitve.

Kljub temu ni treba socialni demokraciji gojiti nobenega pesimizma. Tako se ji ne bo nikdar več godilo, kakor pri zadnjih volitvah. Zakaj žalostne posledice hotentotskih volitev je ljudstvo premočno občutilo. Pri nadomestnih volitvah je potem stranka skoraj zaporedoma pridobila deset novih mandatov in po tem se da že nekoliko soditi.

Največji strah pred socialno demokracijo pa ima vlada. Že je v svojem listu zarotila meščanske stranke, da naj ne puste socialistov na površje. Ali očitno se ne zanaša, da bi ta klic dovolj izdal. Zato se pripravlja še za ožje volitve. Če dosežejo socialisti pri glavnih volitvah več uspeha, nego je Bethmann-Hollwegu ljubo, misli državni kancelar pred ožimi volitvami na poseben, slovesen način apelirati na deželo. Ker bo dne 15. januarja odprt pruski deželni zbor, bo gospod Bethmann najbrže pri tej priliki naglašal, kakšna nevarnost preti Nemčiji od socialnih demokratov in pozval »narod« v boj proti nam. Ali njegovih grogov se ni bati.

Konec Perzije.

Korak za korakom se približuje Rusija svojemu cilju v Perziji. Anglija pa jo molče sodeluje, pospešujoča s tem seveda svoje lastne interese. Vsak dan prihajajo iz Perzije po ruski in angleški brzojavni žici vesti o nemirih in o anarhiji. Vse to so dobro premisljene priprave. Boljbolj se mora Evropa »prepričati«, da se mora v Perziji napraviti red — seveda v njenem lastnem interesu, in da je Perzija sama »žalibog« nesposobna za to. Iz samega krščanskega usmiljenja do ubogih nekrščanskih Perzijcev poskušajo to Rusiji in Angliji. Da gre pri tem samostojna Perzija rakom žvižgati — kdo je kriv, kdo more pomagati?

Kakor kaže, je načrt že gotov in delitev dognana stvar. Berolinski »Lokal Anzeiger« ima poročilo, da se razdeli Perzija v dvoje velikih »upravnih« področij. Severna Perzija pride pod ruski »vpliv«, dobi Tebris za glavno mesto in Sipahdar bo imenovan za guvernerja z obširno oblastjo. Južna Perzija pa se postavi pod angleški »vpliv«, dobi bahjarske guvernerje in Samsama za vrhovnega guvernerja Regent pa ne bo nič drugega kakor reprezentant dežele.

Bivši šah Mohamed Ali je baže pripravljen zapustiti deželo, če se mu zagotovi plačevanje penzije. Pravijo, da zahteva Rusija zanj četrtilijona rubljev na leto. Če bo Rusija zahtevala bo Perzija že plačevala. Kaj pa naj stori? Na krščansko Evropo in na njene demokratične parlamente je dovolj apeliral. Zdaj vsaj ve, koliko je to vredno.

NOVICE.

* Naša slika. Z novim letom je odprta v Altoni električna dovlučica. Od Labe se vzpenja cesta proti mestu v hudem klancu; tovrstnim vozom, ki so jih doslej konji le z velikim trudom speljali v mesto, priključajo voz električne dovlučice kot priprego. Naprava, ki jo kaže naša slika, je prva svoje vrste, je zelo praktična in se v kratkem udomači tudi drugod.

* Praktično katoličanstvo in vojna. Kakor čebelica iz vsakega cveta med, tako umejo praktični katoličani srkati denar iz bridkosti vdov in sirot na tripolitanskem bojišču padlih vojakov. V Bolonji so pred kratkim delili listke o vojnih dolžnostih vernega katoličana. Na letaku je bilo predvsem natakno dognano in dokazano, da je vojni patron Pij V., ki je že v 16. veku ukrotil mohamedance sežgavši nič manj nego 225 turških ladij. Po rešitvi tega globokomnega vprašanja ugiha letak, kako bi se dalo svetega Pija pridobiti za tekočo vojno in prihaja do naslednjega rezultata: »Treba je zbirati, da se pokrijejo stroški za pridobitev svetnika. Iz sklada bi bilo treba plačati: tedensko mašo za zmago in mir; 200 zadušnic za padle vojske; trajno volilo za zadušnice, vsaj po eno na dan in končno za obiljubno kapelico na čast svetemu Piju. Da podeli ljubljani italijanski domovini mir in zmago!«

— Da se verniki z večjo verno zavamejo za stvar, obeta letak vsakemu, ki daruje po deset centezimov, po eno podobico srca Jezusovega. Kdor da pet lir, dobi veliko litografijo. Tudi milost božja, ki je postane vsak darovalec deležen, raste z višino darila — Klerikalizem pač špekulira z neomejeno neumnosrjo »dobrih vernikov«.

* Od straže ustreljen. V četrtek ponoči se je blizal v Pragi vojaški straži pri skladišču za seno 60leten mož delavskega stanu. Straža je kriknila predpisani trikratni »Stoj!«, kljub temu pa je mož stal vedno bliže in se je že pripravljal, da zgrabi vojakovo puško, ki jo je bil vojak nameril proti njemu. V tem hipu je vojak sprožil in krogla je predrla neznanca prsi, da se je zgrudl mrtev. Vojak je dogodek takoj naznanil. Doslej še niso mogli dognati, kdo je neznanec.

* Oče in sin sta utonila. V Pragi je peljal sin mesarja Beznička dvovprežen voz na Labo, da ga okopije. Vsled fantove ne previdnosti je zal sel voz v Labo, kjer je bila zelo globoka tako da so valovi odplavili mladega moža. Na bregu je stal oče in ko je videl sinovo nezgodo, je planil za njim v Labo, da ga reši. Sin pa se je bil očeta tako močno oklenil, da ni mogel plavati in sta obadva utonila. Utopljenca so potegnili iz vode.

* Iskanje zrakovlova »Salzburg«. Pogrešane zrakovlova »Salzburga« vzlic vsemu naporu iskanja še vedno niso našli. Eden udeležnikov rešilnega oddelka, ki se je napotil v gore poiskati pogrešani balon, je pripovedoval dne 8. jan. v Spitalu ob Pyhrnu naslednje: Vrnili smo se pravkar — ob 6. zvečer — s poizvedovanja po izgubljenem zrakovlovu. Vsled skrajno neugodnih razmer in vsled snega smo morali p. magati nenavadne napore. Goste megle in strašni sneženi meteži, ki so nam zastirali sleherni razgled, so otežili naše prodiranje in samo z največjim naporom smo prišli na Gobis. Ker pa vreme ni hotelo biti ugodnejše in smo morali računati s tem, smo se vrnili. Jutri zopet odide ekspedicija v gorovje in upamo, da bo vendar ugotovila, ali je res obvisel balon v kletih Pyrhgasa. Danes zvečer pričakujemo večji vojaški oddelek s skiji, ki se pridruži jurišnji ekspediji.

* Beg občinskega blagajnika. Na Hrvaškem je poneveril občinski blagajnik v Vrbi, Mirjan Kovačev, 116.000 kron občinskega denarja ter pobegnil. Za ubežnim blagajnikom ni nobene sledi.

* Policaji stavkajo. V Szilagy Somlyu (na Ogrskem) so se vsi mestni policaji odrekli svoji službi, ker so nezadovoljni z mesečno plačo 45 kron in letno stanovanjsko doklado 120 kron. Mestna uprava se je sklicevala na visoke davke in je zategadelj odklonila zahtevo policajev po višji plači. Policaji pa so na to odgovorili s stavko. Mesto je zdaj brez straže. Magistrat bo baže zahteval orožnikov, da skrbijo za red. Zdaj pa naj še kdo reče, če ni domovina v nevarnosti, ako stebri države uganjajo taka »revolucionarna« dejanja!

* Žaloigra dekleta. V Radzinu so našli pred kratkim na železniških tirnicah kose človeškega telesa. Poizvedbe so dognale, da gre za krasno 22-letno Marijo Labno, ki si je prostovoljno pretgala nit življenja. Mlado dekle je šlo v smrt zategadelj, ker bi se morala na povelje svojega očeta poročiti proti lastni volji z možem, ki ga ni ljubila.

* Dvoje zgodb iz volilnega boja v Nemčiji. V petek se bo bila v Nemčiji velika volilna bitka; meščanske stranke delajo s skrajnim pritiskom. To je razvidno tudi iz dveh naslednjih veselih dogodbic, ki se tičejo konservativcev in centra, torej strank, ki jima ob volitvah najhujšeprede. Pred kratkim so pokopali pri Echschtadu na Bavarskem kmeta iz Frankenberga. Emsinski župnik je takole končal svoj nagrobni govor: »Volitve so pred durimi in mi smo ob grobu pristno katoliškega kristjana, ki je vedno volil samo centrovega moža, kakor mora storiti vsak pravičen in pošten mož, ki skrbi za svoj dušni blagor. Kdor se boji vic, bo volil samo s centrom, da ohrani krščanske cerkev in šolo, ki sta tako ogroženi. Torej kristjan, ako hoče priti v nebesa, posnemaj zgled umrlega in voli centrum!« Druga zgodba. V Wender pri Treptovu so sklicali liberalci shod. Na shodu bi se imel predstaviti svojim volilcem liberalni kandidat dr. Berndt. Župan, konservavec z dušo in telesom,

je posegel po tem le prav tako preprostem kakor izdatnem sredstvu. Tik pred liberalnim shodom je alarmiral gospod župan prostovoljno požarno brambo, da pogasi liberalni požar v vasi. Prebivalci v Werdru so skoro vsi člani prostovoljne požarne brigade in so zategadelj morali biti na mestu, drugače bi bili morali plačati tri marke globe. Ko so bili vsi gasilci zbrani, so odšli v gostilno, kjer so si gasili ogenj v grlu s konservativnim pivom. Tako je vrli konservativni bojevnik preprečil liberalni shod. Ni ga pa mogel preprečiti čez par dni, ko so ga liberalci iznova sklicali in bi volilci gotovo več ne sedli na ta lim.

* Morilec je priznal. V Monakovem je umoril tesarski pomočnik Albert Speckner 11letno Frido Pracher. Po dolgem tajanju je Speckner priznal, da je zvalil dekletce v svoje stanovanje, ji zamašil nos in usta ter jo tako zadušil. Morilec je izvršil zločin nedvomno v bolestem nagnenju k umoru.

* Samomor vojaka. V Berolinu se je obesil v trepotnem parku ulanec Wetzdorf na drevo. Samomor je izvršil iz strahu pred vojaško kaznijo.

* Poskusen samomor častnika. Blizu Erfurta je skočil iz vlaka ruski polkovnik, ko se je vračal v domovino. Poškodovan se je jako nevarno in so ga prenesli v bolnico. Pravijo, da je polkovnik izvršil nevarni skok v hipni blaznosti.

* Tatvina v kraljevskem gradu. V Sofiji so prišli v kraljevskem gradu na sled obsežnim tatvinam. Izginili so zlati in srebrni predmeti, med njimi so dragocene rodbinske vrednosti. Kdo je tat, ne vedo.

* Roko si je odsekala. V Morlaixu se je bilo spilo 25-letno dekle s svojima bratoma. Razburila se je tako zelo, da je šla in vzela sekuro ter si z njo odsekala levo roko in jo potem vrgla na gnojišče. Dekle so morali prepeljati v bolnico.

* Tramvajska nezgoda. Pri postaji Pont des Coquetiers tramvajske železnice, ki vozi med Parizom in Bondyjem, sta trčila dva vlaka drug ob drugega. Šest oseb je bilo mrtvih, dvajset ranjenih.

* Slepak iz »boljših« krogov. V Novem Jorku so prišli sina znanega pisatelja Juljana Hawthornea in bivšega majorja Quincija, ker je bil uganil ogromne goljufje. Prispeval si je bil nič manj kakor tri milijone dolarjev.

* Roparski napad na vlak. V Ameriki se je zgodil na ekspresnem vlak drzen roparski napad. Med Mojano in Santa Feom so naščmljeni banditi ustavili vlak. Eden banditov je planil na strojevodja in mu nastavil pištolo, da ni spustil vlaka naprej, drugi pa so udri v poštni voz. Poštni uradnik se jim je postavil v bran, a mu je pognal bandit kroglo v glavo, da se je zgrudl mrtev. Roparji so odnesli 100.000 dolarjev in izginili v noč.

* Številka 13 v življenju Richarda Wagnerja. Številka 13 je igrala v Wagnerjevem življenju precejšnjo vlogo in se je veliki umetnik čisto spomnil. Tako je pogosto pripovedoval svojim prijateljem, da je doživel 13. aprila 1845 Tannhäuserja in da je dne 13. marca 1861 v Parizu z njim žalostno ropadel. Kmalu po nesreči v Parizu je bila v Weimrju ob priliki slavlja glasbenih umetnikov pojedina, ki se je udeležilo 13 gostov. Ko se je hotel eden izmed njih žrtvovati in zapustiti dvorano, je Wagner vzkliknil: »Nikdo naj ne dide! Naj bom jaz trinajsti!« Tedaj je bil Wagner res sit življenja in je želel, da ga zadene usoda »trinajstega«. Verjel je to temblj, ker je znašalo število črk njegovega lastnega in krstnega imena ravno 13. Prav tako je bil zračunal, da je številčna vsota njegove rojstne letnice 1813 ravno 13. Slučaj je tudi nanese, da je umrl Wagner dne 13. februarja. V svojem življenju je skrbno pazil, da ni prirejal izkušenj na dan trinajstega v mesecu in ako bi mu bilo možno, bi bil gotovo zabranil uprizaritev njegovih del na ta dan.

Vsem organizacijam!

Izvrševalni odbor poziva vse stranke organizacije (izvzemi podružnice kranjske zveze Vzajemnosti), da pošljejo nemudoma strankinemu blagajniku svoja letna poročila za minulo leto. Obenem se nanašajo, da je z novim letom prevzel posle strankinega blagajnika sodrug dr. Jos. A. Tomšič, do katerega naj se odslej vse organizacije obračajo. Izvrševalni odbor.

Velikomestna komedija.

Eno dejanje.

Spisal Fr. R.

OSEBE:

Maksim, inženjer	28 let.
Gospodična Lucija	25 let.
Gospodična Ana	27 let.
Gospodična Pavla	26 let.
Gospodična K. ara	23 let.
Gospodična Gizela	20 let.

Salon. Bujen in razkošen. V ozadju dvoje oken na desno v ospredju eno. Na desno in le o vrata na hodnik z fe. f. telji, divani. Okrogla miza. Ob strani na desno steklena omara.

Skozi okna v ozadju pokrajina v večernem solncu. Večer je meglen, poin zlatega solnčnega prahu, kakor da je pokrajina zavita v svileno rožno nadahnjeno pajčolan. Okno v ospredju je obrnjeno proti zah du, pa tako, da se ga solnčni žarki samo dotikajo, a ne vpadajo skozi njega v sobo.

V salonu je napol svetel polumrak. Vse duhti po ostrem parfumu.

I. prizor.

Maksim, Lucija, Ana, Klara, Gizela, Pavla. Maksim (sedi na stolu in ima pred seboj na mizi črno kavo. Na kolenu mu sedi gospodična Ana, ki jo objema čez pas).

Gospodična Klara: Skoro bi postalo človeku dolgčas.

Maksim: Kaj bi! Kmalu bo noč, le počakaj.

Gospodična Gizela: (zapleše po salonu in ploskne z rokami) Potem bo pa dirindaj.

Gospodična P. vla: Ne bodi otročja!

Maksim: Saj si se vendar že z leti privadila, kaj ne? (Se smeje.)

Gospodična Pavla: Ta pa še ne. Saj je komaj prišla.

Vse: Da, da, ta je še novinka.

Maksim: No, potem se pa že lahko smeješ. (Smeje.)

Gospodična Lucija: Kako si poreden! Kdo bi si mislil.

Anica, da se tako stiskaš k meni?

Gospodična Ana: Rada te imam.

Maksim I. saj to sem že davno vedel.

Gospodična Ana: Kaj bi! Tako davno pa še ni!

Maksim (jo privije k sebi in jo poljubi): Pa je Ana, pa je!

Gospodična Lucija: Glejte, glejte, kako se kljunčkata ta dva tukaj!

Gospodična Gizela: A, tako, tako! Kar vpričo!

Maksim (vstane): Čakaj, bom pa še tebe. (Steče za njo in jo v kotu vjame) Vidiš, kaj se to pravi.

Gospodična Gizela: Kakor turški sultan!

Maksim: Na, tu imaš sultana! (Jo poljubi.)

Gospodična Gizela (se briše nalašč okrog ust): Bu-u, kakšne brke ima ta sultan! (Smeje.)

Maksim: Le čakaj, da mi bodo še daljše zrasle, potem boš videla.

Gospodična Gizela: Eh, kaj bom videla!

Dolge mustače. (Smeje.)

Maksim (vstane in si mane roke): Saj pravim, tako prijetno je tu pri vas, da bi človek kar ves dan pri vas ostl.

Gospodična Lucija: Pa stopi v naš krog!

(Smeje.)

Gospodična Klara: To bi bilo res nekaj originalnega. Hahaha! (Vse se smejejo.)

Maksim: Nič drugega ne znate, kakor smejeti se.

Gospodična Klara: O, pa še veliko drugega!

Gospodična Lucija: Česar vi za ves svet ne znate.

Maksim (se smeje): Verjamem, verjamem!

Molk.

Gospodična Klara (udari ob dlan): Pa kaj ste utihnile, pitke žvigoleče?

Maksim: Dekleta moža, to ni nič. Takole zastane tudi v življenju večkrat smeh. In kaj početi. Veste, človek mora znati igrati. Karte so življenje in življenje so karte. Kakor pade, tako leži, vižeš pa lahko sam. Zato je življenje samo igra, nič drugega, kakor igra.

Gospodična Klara: No, več kaj, ljubi monsieur, to je pa presuhoparno za nas. Zato pa pravim: kvartajmo!

Maksim: O, to je nebeška misel! Katera zna kvartati?

Vse se odzovejo.

Maksim: Prvo partijo igramo: gospodična Klara, Lucija, Ana in ja.

Vsi posedajo krog male mizice in si prižgo svačice.

Maksim (deli): Prav srečnih vam želim, moje gospodične.

Gospodična Lucija: Brez skrbi za nas. Kar je dobrega, to leti vse k ženski.

Maksim (zmigne z rameni): Kdo ve!

(Igrajo.)

Gospodična Ana: Da bi le šlo tako naprej, pa bi bilo imenitno.

Maksim: Kajne? Jaz pa mislim drugače. Moja najhujša nasprotnica je gospodična Lucija.

Ta kvarta izmed vseh najbolj

Gospodična Lucija: Lep kompliment! Toda vroče mi je že! (Si razpieta lase.)

Maksim: Opasna igra Lucija, odnehaj!

Gospodična Lucija: Čemu? (Igrajo.)

Maksim: Aha! Sedaj! Od tega trenutka je zavisno vse.

Kratka pavza. Vse je zatopljeno v igro.

Vse: Bravo! Dobro si potegnil!

Maksim (vstane s smehljajem na ustnih): Zakaj nisi odnehala Lucija?

Gospodična Lucija: Kaj pa je, če sem izgubila.

Maksim: Vidite, tako je tudi v življenju vse le od trenutka odvisno. (Luciji): Sicer pa, igra je le moja, kaj ne? Ko bi asa ne potegnil, pa bi bila tvoja. Tako je pa pač narobe. Lucija, jaz sem potegnil as ha-ha-ha, as! In to je tebi pomagalo do mrzle vode (Se smeje.)

Gospodična Lucija: Kar dobro se mi zdi, da sem ti napravila tako veselje.

Maksim: O, jaz sem vedno vesel, kadar dosežem kako zmago. (Pogleda gospodično Klara.)

Gospodična Klara: Kaj me gledaš?

Maksim: Na zmago sem te spomnil.

Gospodična Klara: Kaj tisto.

Gospodična Gizela: Kaj pa imate zopet!

(V veži zavoni.)

Gospodična Gizela (teče k oknu): Dva sta!

Tecimo!

Vse hitro odidejo skozi leva vrata. Samo gospodična Lucija ostane pri vratih in zre Maksima.

(Dalje prih.)

Ljubljana in Kranjsko.

— Šušteršič se ni imenoval, Tavčar se ni potiral; ali to nič ne —. Gotova stvar je Šušteršičevo imenovanje in gotova stvar je Tavčarjeva potrditev. Če pride to en dan prej ali dan pozneje v »Wiener Zeitung«, je že vseeno. Kar se tiče Šušteršičeve zadeve, je morda klerikalcem le ljubo, da se oficijelno nekoliko zavleče. Kadar bo njegovo imenovanje uradno objavljeno se tudi zasedanje ne bo moglo več odlašati. Klerikalci si pa nikakor ne žele, da bi imel deželni zbor preveč časa. Skljutje demisijskega pisma je prišlo tudi zaradi tega čisto prav. »Slovenec« je takrat dejal, da to nič ne de, ker bo imel deželni zbor do 28. februarja še dovolj časa za delo. Ali kakor vse kaže, ne bo s tem terminom nič, ker bo vlada državni zbor prej potrebovala. Najbrže se skliče dunajski parlament že sredi februarja. Tako bo za deželni zbor izgubljenega pol meseca, doslej ga je vsled krize izgubljenega pol, to je skupaj že cel mesec. Če se objavi imenovanja še nekoliko zavleče, postane lahko pet tednov. Tedaj se bo začelo v deželni zboru »zaradi nepričakovanih zadržkov« priganjati in vse se bo reševalo v taki naglici, da ne bo resnega študija ne resne kritike. Klerikalni klub se izpremeni v glasovalno mašino, hitro se opravi, kar bo hotel deželni odbor in potem bosta dr. Šušteršič in dr. Lampe najmanj za osem mesecev absolutna gospodarja. Salem alejku!

— »Slov. Narod« retizira zaradi »Komedije«, ali to mu ne bo nič pomagalo. Zdjaj pošilja »obiskovalca slovenskega gledališča« v ogenj, da bi branil linavščino. Ali to je nerodnost vseh nerodnosti. Kdaj pa so bili »redni« ali pa magari »neredni« obiskovalci slovenskih gledaliških predstav odgovorni za to, kar se upirajo v gledališču? In odgovornosti, katere kdo nima, tudi ne more odklanjati. Pa tudi ne verjamemo, da je bil kakšen shod rednih obiskovalcev, ki bi bil kaj sklepal in pooblašča koga, da daje v imenu obiskovalcev kakšne izjave v »Narodu«. Poznamo namreč prav dosti rednih, zelo rednih obiskovalcev, ki so imeli ob uprizaritvi Rodionovega delca nobenih moralističnih napadov, ampak jim je veliko bolj ugajalo kakor n. pr. šablonska alegorija. Sklicevanje na »to priliko« je pa tudi veliko bolj neumestno kakor uprizaritev »ob tej priliki«. Kakšna izredno velikanska prilika pa je to bila? Čitalnični jubilej. In o čitalnicah vemo, da niso danes nič drugega kakor zabavna društva. Čita se v njih, pije črna kava, kvarta, igra domino, malo klepeče, včasih pleše; društva so brez nekega namena, brez posebnih tendenc. Pa da ta društva oziroma njih člani ne bi prenašali »Komedije«? Ljubi bog, na čitalniških odrih se včasih upirajo reči, katerim bi se dalo veliko več prigorjati kakor tej enodejanki. In gledališče je vsak dan gledališče, tudi ob »taki priliki«, pa more biti za vzporeditev merodajno edinele vprašanje: Ali pripuščajemo umetniški ozir insecnacija ali ne? K večjemu bi si pri »taki priliki« lahko vprašalo: Ali je domača stvar ali ne? Vprašanja, ki so se tukaj iznašala, pa blamirajo vprašalce, ne pa pisatelja in tudi gledališča ne. Vse zaman. Hinavščina si je osvojila pri nas že preveč terena in absolutno se ji ne sme dovoliti, da bi se še razširjala. Dol z njo, pa naj oblači kakršnokoli robo!

— Nerablji ne stare vozne liste, ki so postali od 1. januarja t. l. za promet nerablji, je mogoče zamenjati do 30. junija 1912 za nove blankete povsod, kjer razpečavajo blagovne vozne liste.

— Podražitev smodnika. Vojno ministrstvo je sklenilo s 1. junijem t. l. zvišati ceno lovskemu smodniku s 3 K na 4 K 50 vin, finemu smodniku s 4 K 30 vin, na 5 K in brezdimnemu smodniku s 7 K na 7 K 30 vin, za kilogram.

— Društvo inženirjev v Ljubljani. V četrtek, dne 11. t. m. ob 8. zvečer v gornji sobi pri »Roži« sestanek. Na dnevnem redu je predavanje g. ing. Vinko Stigarija.

— Dotičnega gospoda, ki je v nedeljo pri plesnih vajah »Vzajemnosti« v »Narodnem domu« zamenjal pomotoma ali namenoma svoj star površnik z novim, se opozarja, naj ga priinese k lišniku Narodnega doma, kjer dobi nazaj svojega. V na-protnem slučaju se bo proti dotičniku sodnijsko nastopilo ker je njegovo ime znano.

— Umrli so v Ljubljani: Rajko Mrtič, livarjev sin, 5 mesecev. Sredina 11; Ivana Kanduš dekla, 53 let, Radečkova cesta 11; Josip Molan rejencek 2 meseca, Sreliška ulica 15; Ivan Krašna, delavec, 48 let, Franc Karija, lajnar, 58 let, Josip K. zina, delavec, 25 let, Pavel Mally, zasebnik, 73 let, Elizabeta Sk. p. c. gostačka, 67 let, Jera Gorjanc mestna uboga, 68 let, Franc Bergant, dinar, 54 let — vseh sedem v deželni bolnici.

— Ektrokinematograf »Ideal«. Danes in jutri pri večernih predstavah krasen film Nordisk-filmcompany »Pravica mladosti«, ki je dosegel popoln uspeh. Tudi popoldanski spored je izreden, i na kar še posebno opozarjamo, pristopen namreč mladini. Za soboto se prijavljajo efekten spored z afrikanško dramo: »V smrtnem boju z leopardom«.

— Soproga išče. Te dni je prišla v Ljubljano 50letna žena občinskega sluga Ana Kunstova iz Polzele pri Celju in je naznanila policiji, da išče soprogo moža Leopolda Kunsta, ki jo je bil zapustil z devetimi nedolnimi otroci in odšel s 1000 kronami denarja, ki ga je bil dvignil v celjski hranilnici. Baje je pobegnil v Ameriko. Policijske poizvedbe so bile doslej brez uspešne.

— Avstrijski vojaški begun v Tripolitaniji. Začetkom decembra l. l. je pobegnil od gorskega oddelka prostak Feliks Brvar iz litijskega okraja in krenil v Italijo. Dognali so, da je ubežni vojak zdaj na tripolitanjskem bojišču.

— Nasilen tripi. V Štepanji vasi je prišel zadnje nedelje bajtarjev sin Lovro Lavrič pijan domov in je prišel brez vzroka razgrajati. Tolkel je s pestjo po sobnih vratih razdrobil stensko ogledalo in se vedel tako nasilno, da ga je moral posaditi njegov oče s pomočjo drugega sina pred vrata. Pijani fant je nato razgrajal pred hišo in zamahnil s kolom proti materi, ki pa se je

pravočasno ognila. Slednjič so nasilnika uklenili in oddali orožnikom, ki so ga izročili deželnemu sodišču.

— Mrtvo otroško truplo. V Komendi pri Kamniku je našel dne 4. t. m. mliški oglednik Ivan Grkman na pragu svoje hiše mrtvo novorojeno dete. Izprva so mislili, da gre za detumor. Pozneje pa so dognali, da je presenetil tisto noč posestnico v bližnji okolici prežgodnji porod in je porodila mrtvega otroka. Pri porodu je bila prisotna babica, ki je vzela otroka in ga položila pred oglednikovo hišo, ker je ta še spal in je imela ona še tisto noč nu no pot.

Štajersko

— Čedne manire zdravnika dr. Martiusa. (Dopis iz Hrastnika.) Bratovski-skladnišni zdravnik dr. Martius je vsem delavskim ustanovam od sile gorak in gleda, kako bi jim bolj škodoval. Zlasti ima na piki konzumno društvo. Ko je društvo imelo svoj vinotoč, nas je ta gospod neprestano denunciral orožnikom; sedaj ko imamo svojo združeno gostilno, pa snuje in ugiba, kako bi nam bolj škodoval. Ker stanuje v hiši konzumnega društva, je takoj zahteval od vodstva bratovske skladnice, da mu preskrbi drugo stanovanje, sicer da se preseli v Celje, odkoder bo hodil ordinirati. Odbor bratovske skladnice je njegovo željo odbil; zdaj pa se je obrnil na občinski urad, češ da je na dvorišču toliko nesnage, da se je poleti resno bati epidemije. Zahteval je, da moramo odkopati 20 cm na debelo zemlje, jo posuti z apnom in peskom in čez deset dni to proceduro ponoviti. Vse to je bila sama nagajivost, zakaj ko je sodrug Malovrh vpričo občinskega redarja pozval zdravnika dr. Martiusa, da naj mu pokaže nesnago, je bil v hudi zadregi in fecjal nekaj, da je zemlja sedaj že vsa nesnaga popila. Sodrug Malovrh pa ga je čisto po pravici opomnil, da naj vtika raje svoj nos v »kolonijo in na los«, kjer so vse greznice tako prenapojene, da se po cele mesece pretaka nesnaga okolo delavskih stanovanj in da delavcem kar slabo prihaja od neznosnega smrada. Za ta škandal se mož prav nič ne zmeni, ker se boji zamere pri Leilerju. Vse njegovo denunciranje mu seveda ne bo nič koristilo, ker občinski odbor more take neresne pritožbe poslati samo v koš. Kajče, Vile Marcius, pa mu delavci tudi ne bodo postavili, to si lahko zapomni. Zakaj njegovo ravnanje z rudarji-bolniki je pod vsako kritiko: psovke se mu kar v plohah usipajo z jezika, njegova komodnost je tolika, da prav resno odsvetujemo rudarjem, da zbole opoldne. Zakaj kosilo je dr. Marciusu poglavito; umakniti se morajo temu vse dolžnosti zdravniškega poklica. Sploh je v občevarstvu z delavstvom nad vsa mero oduren. Pred kratkim je s svojo milostljivo po krivici obdolžil tatvine pošteni dekleta M. St., ki je služila pri njem za služkinjo, pretepel jo je, da se ji še sedaj poznajo podplutbe in da si je nesrečno dekle v obupu hotelo končati življenje ter da je še sedaj vse zmedeno. — Po potrebi sporočimo prihodnjič kaj več o tem čednem zdravniku.

— Tatinski mežnar. Iz Šmarja pri Jelšah poročajo, da je neznan tat župniku pri Sv. Stefanu pogosto izmikal perotino in perilo, slednjič se je lotil dolgorstnež še vina in slivovke. Dne 2. t. m. je prišel župnik tatu na sled; bil je njegov mežnar Franc Ratej. Mežnar je bil razen tega pokradel iz škofijske sobe platnene robe in serviete. Ratej se je bil v zadnjem času do nezvesti napil žganja in vina, ki ga je bil župniku nakradel.

— Smrt v pljanosti. Dne 2. t. m. se je v Konjicah upijan hlapec Miha Pevec. V pijanosti je motovilil s košem na hrbtu po lestvi na skedenj. Komaj je došel na zadnji klin, se je prevrnil v globino in padel tako nesrečno z glavo na kamen, da je izdihnil v par minutah. Njegov gospodar ga je našel čez eno uro pri skednju mrtvega.

— Samomor vojaka. V Gradcu se je ustrelil na Treh kraljev dan infanterist Filip Grič s Koroškega, ki je služil pri 4. oddelku 7. pešpolka. Grič je bil pri vojaki od jeseni. Prosil je bil pred par dnevi za odpust, a mu ga niso dovolili. Ni izključeno, da si je vzel to hudo k srcu in je izvršil vsled tega samomor.

— Skozi sovražno vas. Dne 10. oktobra l. l. sta se peljala zvečer posestnika Jernej Panko z ženo in Anton Celofga s sinom Stefanom s Pragerskega domov. Ko sta se peljala skozi vas Stražgonjce, sta se brez posebnega povoda sprla z ondnotni fanti in kmalu se je razvil srdit pretep. V pretepu je dobil Anton Celofga s kolom tako hud udarec čez glavo, da si je močno pretresel možgane. Jerneja Pankota pa je udaril nasprotnik z gnojnimi vilami po desni nogi ter mu jo zlomil. Posledica pretepa je bila, da so se morali zagovarjati dne 5. t. m. pred mariborskim sodiščem vsled težke telesne poškodbe kmečki fantje Jože Napast, Franc Šimek in Anton Medved. Sodišče je povabilo 17 prič in iz njih izjav je bilo razvidno, da je bil pretep precej divji. Razen omenjenih dveh težkih poškodb je bil sad pretepa tudi več manjših poškodb. Obtoženci so se zagovarjali s silobranom, kar pa je bil zelo jalov izgovor. Sodišče je obsodilo Napasta na pet, Šimka na štiri in Medveda na tri mesece zapore.

— Sirov sin. V Pobrežju pri Ptujju je grajal 34letnega posestnika Ivana Lediča njegov oče Andrej, ker je bil divji lovec. To pa je sina tako razjezilo, da se je začel z očetom rvati in ga je udaril s sekuro po glavi in drugod. Na srečo je starega moža le lahko ranil. Mariborsko sodišče je prisodilo sirovežu tri mesece zapore.

Goriško.

— Solkansko pokopališče. Je hudič, če ima človek skrbni po glavi, kajti skrbni starajo človeka in mu delajo sive lase. In tako se godi zdaj našim starejšim. Skrbni jih nič manj kakor to: kaj bo po smrti, seveda ne z dušo, temveč s telesom. Naše staro pokopališče je premajhno, pravijo, in treba je kaj ukreniti. In kadar pride kaj pred naš občinski zastop, je zmeraj križ. Govore se govorance, sklepajo se sklepi, a dejanja so daleč zaidej in največkrat sploh ne pridejo naprej, ampak ostane le pri sklepih in besedah. Nekateri hudomušneži so rešili stvar čisto enostavno; sedanje pokopališče naj ostane za liberalce, klerikalci pridejo v njih gorečnosti tako in tako že v nebesa; socialisti, je pa najbolje, da se zažgejo. Seve s tem je vprašanje kratko in temeljito rešeno. Naš občinski svet bo pa najbrže počakal, da se nabere prvič material za pokopavanje, potem že napravi pokopališče.

— Z nabrežinske politične konference. Kakor napovedano, je bila 30. m. m. v nabrežinski društveni gostilni politična konferenca. Stanje blagajne koncem leta K 73 80.

— Ustanovni občni zbor »Vzajemnosti« v Nabrežini. 30. m. m. se je ustanovila pri nas splošna delavska zveza »Vzajemnost«. Proponent sodrug Kopac iz Trsta je obrazložil pravila in važnost nove kulturne ustanove za delavski razredni boj. Občni zbor je s. glasno odobril pravila in izvolil društveni odbor. Lepo število navzočih ženskih in moških je takoj pristopilo novi organizaciji.

— Silvestrov večer v Nabrežini. Novousta novljeno društvo »Vzajemnost« se je takoj drugi dan svojega življenja spomnilo otrok: mladini je priredila lepo božično drevesce, s sladkim tovorom bogato obloženo. Po obdarovanju otrok se je razvila neprilipena družinska zabava s srečkami in šaljivo pošto. Nabralo se je vsega vkup okolo 100 K. — Vsem, društvom in darovalcem, ki so pripomogli do lepega vspeha iskrena zahvala!

— Zaupniška konferenca ajdovskega okraja, ki je bila na starega leta dan v Dobravljah, je bila kaj dobro obiskana: udeležilo se je 45 delegatov, ki so zastopali — vse občine našega okraja. Zastopnik deželne organizacije sodrug. Tuma je bil zadržan. Blagajniško poročilo je podal sodrug Vrčon za dobo od 30. 6. do 31. 12. 1911. Redno plačujočih sodrugov je okolo 80, ki plačujejo mesečni prispevek po 40 vinarjev. Skupni dohodki (prispevki in darila) so znesli v navedeni dobi 175 kron 50 vin., od te vsote se je izdalo kot naročnino za »Zarjo« 172 kron 50 vinarjev, blagajniški preostanek je 3 krone.

— Razprava o dnevniku, ki ga gre po organizaciji 35 do 40 iztisov, je pokazala splošno zadovoljnost z listom. Dokaz, da se je soglasno sklenilo zvišanje mesečnih prispevkov od 40 na 50 vinarjev; osem pa se jih je pri priči zglasilo, da vsak sam poravnava ves znesek za list. Ti uspehi so veliki, zlasti če pomislimo, da so v našem okraju vasi strašno raztresene, in da so drugi, večinoma kmetje, doslej niso bili še v eni časopisja, ki ga zdaj od organizacije po 3 do 4 dobe za organizacijski prispevek 40 vinarjev.

— Glede na prodajo »Zarjinih« obveznic, je konferenca sklenila, da uvede intenzivno agitacijo za obveznice in hkrati agitacijo za naročbo. Takoj na konferenci se je priglasilo za obveznice večje število sodrugov. — Končno je sodrug Vrčon orisal načrt socialno demokratične stranke na kmetih ter naglašal, da se bomo še z večjo vnemo morali lotiti združništva, konzumnega in produktivnega. Med drugim je sprožil tudi, da naj bi občine organizirale brezplačno zdravniško pomoč. V okraju naj bi se ustanovile krajevno prikladne postaje, kamor bi hodil zdravnik, recimo, vsak teden po dvakrat ordinirati; odškodnino za zdravniški trud naj bi nosile občine. Dalje se je dotaknil vprašanja, da bi občine zlasti ob glav. cestah, kamor zahajajo potniki, poskrbele za prenočišča. Po celi vrsti praktičnih predlogov in misli o strankarski propagandi se je zaključila konferenca, ki postane rodovitna za socialno demokracijo v ajdovskem okraju.

Prsti

— Sodrug, ki so dobili žepne koledarje, naj obračunajo v 8 dneh pri sodrugu J. Gradnu, ki je vsak večer v društvenih prostorih.

— Slovensko narodnjaško časopisje — ste pisali predčrtašnjim — molči o oderuškem škandalu Konelija Gorupa, velikega in odličnega rodoluba. Zakaj pa naj bi povedalo, da je bil »odlični« Rybář edini, ki je imel pogum in srce braniti na vse kriplje oderuha? In končno, ako bi hotela — recimo — »Edinost« pisati o škandalih in močvirju, bi se znalo zgoditi marsikaj. Kdor motovilil okoli moke, se z njo lahko vsega pobeši. Kaj bi rekli n. pr. o tej le zgodbi? Poslušajte: Zgodilo se je, da se je v Trstu otvorila parna pekarna, kapitalistično podjetje. Tržaški slovenski pekovski gospodarji so čutili, da jim bo to podjetje, ki je bilo zelo higienično urejeno, delalo konkurenco. Tedaj se je »Edinost« postavila kot petelin na gnoju in začela objavljati proti parni pekarni ostre članke, češ: mi ne bomo trpeli, da bi se slovenskim pekovskim obrtnikom odjedal kruh, in agitirala je med Slovenci, naj ne kupujejo kruha od parne pekarnе, marveč le pri naših domačih pekih. Tako je pela »Edinost« lep čas. Kar nenkrat (?) smo v »Edinosti« zagledali velik oglas za parno pekarno. Na tretji strani menda. Po oglasu smo par dni kasneje imeli priliko čitati v domačih vesteh »Edinosti«, da je parna pekarna zelo solidno podjetje, ki ni sovražno Slovincem in ki izdejuje higieničen kruh. Ko je pa parna pekarna otvorila svojo prodajalno kruha v Barkovljah, so v »Edinosti« kar mrgoleli slavošpevi na to podjetje, proti kateremu je bila baš sama pisala vehementne notice. — Kaj se vam zdi? Mi ne rečemo nič.

Vestnik organizacij.

— Trbovlje. V četrtek ob pol 7. važna diskusija v »Delavskem domu«.

— Seja strokovne komisije bo v petek 11. t. m. točno ob 6. zvečer v društvenih prostorih, Šelenburgova ulica 6, II. nadst. Odborniki in zaupniki vseh organizacij naj se zanesljivo udeležijo.

— »Ljudskega odra« občni zbor bo 13. januarja 1912 ob 8. zvečer v rdeči dvorani tržaškega »Delavskega doma«. Na dnevnem redu: 1. Poročila. 2. Volitev novega odbora. 3. Slučajnosti.

— Društvo krojačev v Ljubljani vabi vse člane na redni občni zbor, ki se vrši v nedeljo 14. t. m. točno ob 10. dogodine v gostilni »pri Matjanu« na Turjaškem trgu. V Kamniku bo v nedeljo 14. t. m. ob 10. dopoldne društveni shod. Kovinarji in mizarji naj se zanesljivo udeležijo. Poročevalec iz Ljubljane.

Umetnost in književnost.

— Iz pisarne slovenskega gledališča. Jutri, v četrtek se igra drugič na našem odru Sofoklejeva »Antigona« in Cavalottijeva veseloigra »Jeftejeva hči« (predstava za nepar). — V soboto opera

»Carmen« z gospo dr. Horvato, soprogo hrvaškega parlamentarca, odlično altistko in igralko, v glavni vlogi. — V nedeljo popoldne ljudska igra »Naša kri« pri zelo nizkih cenah, zvečer prvič burka »Vražji Rudl«.

— Slovensko gledališče. Imeli smo snoči zopet klasičen večer v gledališču, ki je toplot seglo v grško antiko. Stari Sophokles se je pojavil na našem odru, eden očakov klasične drame, iz katere se je po dolgi poti in po mnogih ovinkih razvila moderna. Drugačna je ta reč od sodobne realistične, psihologične, tudi od novomistične drame, ali strah tistega občinstva, ki misli, da se Aishilos ali pa Sophokles dandanes ne more več uživati, je prazen. Boljši obisk v gledališču bi bil povzdignil vso predstavo; če se krasni verzi ne bi bili govorili v votlino, bi bili gotovo drugače zveneli. Za krasoto verzov ima največjo zaslugo Cvetko Golar, ki je preložil dramo po izvirniku kot pravi pesnik. Uprizoritev je bila prav skrbna, bilo je opaziti, da so se z režijo vred trudili tudi igralci; vendar je stala cela predstava na srednji višini. Ne čudimo se pa temu, ker imajo naši igralci v takih rečeh premalo vaje; večini je grška drama sploh tuja. Splošno je omeniti, da je bila deklamacija premalo razločna. Kdor ne pozna drame precej natančno, je mnogo izgubil. Zlasti nekateri člani zbora bi potrebovali nekako Demostenovo šolo. Pa tudi nekaterim interpretom glavnih vlog je manjkalo jasnosti v besedi. Antigono je igrala gdna. Wintrova. Rekli bi: Dobro. Da bi mogli reči »prav dobro«, bi bila morala vložiti več tragične slike in tragičnega patosa v svojo igro, česar ji, kakor se zdi, ne pripuščata fizična sila. Enako je taksirati igro g. Skrbniška, ki je interpretiral kralja Kreonta. Imel je posamezne lepe momente, iz katerih pa ni ustvaril popolne enote. Glavno mu je manjkalo kraljevskega dostojanstva, katerega tudi po vlogi opravičena prevzetnost ne sme izpodrinuti. Seveda je vloga težka in njegova ambicija je bila očitna, tako da si je človek lahko mislil: Kar še ni, še bo. Prav srečen večer je imel g. Šimaček s kraljevim sinom Haimonom. Priznati je posebno njegovo umerjeno igro. Gd. Nučič in Bukšek sta prav uspešno nastopila z manjšima vlogama in sta se odlikovala z razumljivim »ovorom. Prav dober Teiresias je bil g. Danilo. Pred Antigono so igrali ljubko Cavalottijev komedijo »Jeftejeva hči«, v kateri so imeli hvaležne vloge gdje. Nučič, Šimaček, ga. Iličičeva in ga. Se-trilova. — an.

— Pri koncertu »Glasbene Matice« v nedeljo dne 14. t. m. bo iz prijaznosti zopet sodelovala priljubljena koncertna pevka gospa Pavla Lovše. Pela bo sopran-ko vlogo Urške v Parmovem »Povodnem možu«, katero je že lansko leto z velesimpatičnim glasom in krasnim predavanjem najuspešneje izvajala. Tenorski solo v »Povodnem možu« bo izvajal g. Leopold Kovač odlični pevec tenorist pevskega zbora G. Matice, že lansko leto je klub svoji nedostopnosti jako do tojno izvedel to vlogo. Pričakovati je, da bo letos izvedel še lepše svojo nalogo, ker se njegov glas jako lepo razvija in se ne najdi jo lahko tenoristi, ki bi tako visoko parlijo, ki dosega do visokega h z lahkostjo in lepoto peli. Domačim porabnim močem mora biti pot do koncertnih nastopov predvsem odprta. — Obiskovalce Matiče ga koi certa z dežele opozarjamo, da se koncert prične ob pol 8 zvečer, in da se bo končal ob pol 10, tako da je od-potovanje u teležnikov z gorenjskim vlakom in raznim drugimi vlaki mogoče.

— »Glasbena Matica« v Ljubljani. V nedeljo, dne 14. januarja 1912 zvečer ob pol osmih v veliki dvorani hotela »Union« koncert pod vodstvom koncertnega vodje g. M. Hubada. Sodelujejo: gospa Pavla Lovšetova, koncertna pevka (sopran). Orkester »Slov. Filharmonije«. Pevski zbor »Glasbene Matice«. V koncertu se izvajajo same slovenske, izvirne skladbe iz najnovejše slovenske glasbene literature. Lajovičev »Capriccio« in »Andante« ter Parmov tretjič oziroma drugič. Vseh 7 skladb pa se v koncertu »Glasbene Matice« prvič izvajajo. Skladbe: »Bratje, v kolo se vstopimo!« »Pozimi« in »Povodni mož« so poklonjene »Glasbeni Matici«. Začetek točno ob pol 8. zvečer. Konec ob pol 10. Cene prostorom: Sedeži po 4, 3, in 2 kroni, stojišča po 1 K 20 vin. za dijake po 40 vin. se dobivajo v predprodaji v trafiki gđ. J. Dolenčeve v Prešernovi ulici in na večer koncerta pri blagajni. Besedilo brezplačno istotam.

— Knjige »Slovenske Matice« za 1911 so se pričele z današnjim dnem dostavljati ljubljanskim članom. »Letopis« se je v tisku zakasnili. Društveniki ga dobe nekoliko kasneje.

— Jan Magiera: Črtice iz poljske književnosti. Dobili smo zvezek s tem naslovom, ki ga je izdal »Klub hrvaških književnikov« v Osjeku. Knjižica, ki velja petdeset vinarjev, obsega sledeča poglavja: Osvit na poljsku književnost. — Poljska književnost u doba propadanja. — Preporod poljske književnosti. — Doba trojice velikana u poljsko književnosti.

— Književni prilog. Klub hrvaških književnikov u Osjeku nam pošilja drugo številko drugega letnika z raznovrstno in bogato vsebino. Obenem prosi klub vse slovenske pisatelje in založnike v interesu boljših stikov med slovensko in hrvaško literaturo, da bi mu pošiljali svoje izdaje, ki jih bo objavljval v literarnem pregledu »Književnega priloga«.

— Skola. Zadnja lanska številka te hrvaške šolske revije, ki jo urejuje Stjepan Sirola, obsega razne pedagoške članke, črtice »Tatino srdašče« od Josipa Žerava in pregled. Uredništvo je v Zagrebu, Trenkova ulica 7.

— Borba, srbska socialistična revija, št. 24 ima sledečo vsebino: Dušan Popović: Revolucija u Kini. — D. Tucović: Balkanska konferencija. — Paul Louis: Kučni red u Francuskoj. — D. Tucović: Kako treba študirati socializem? — Sanus: Slika jednoga režima. — Književni pregled. — Socialistički pregled. — Paul Lafargue: Gospodin Strvinar.

— Pesnik August Strindberg, čigar drama »Oče« se je tudi pri nas uprizorila, je hudo bolan. Na njegov rojstni dan, 22. januarja, hočejo po vseh švedskih gledališčih igrati njegova dela.

☛ Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 ½%.